

Mindenkit utolér a végzete, Bukowskit is utolérte. Még életében bekövetkezett, amitől legjobban félt: befutott. A kívülálló, alkesz, perverz, semmirekellő, mocskos bohóc, aki köpött sikerre, irodalomra, kánonra, kultúrára, törvényre és morálra, aki Diogenész, Villon és Hašek unokája, Venedikt Jerofejev és Hajnóczy testvére volt, mára végérvényesen a popkultúra részévé vált, ikonná lett, milliós és fanatikus olvasóközönséggel. Csak a Facebookon száznál is több rajongói klubja működik (néhányik tízezres táborral), vendéglőket neveznek el róla (mint Hemingwayről), a magyar életműkiadás pedig már a 8. kötetnél jár.

Cserna-Szabó András 7

KÁROLY ARKANGYAL ÉS LADY HALÁL

Bukowski novelláiról

Az irodalmi kánonba való bekerülés tényét mi sem jelzi jobban, mint hogy a szorgalmas tudomány már meg is találta a senkiházi Bukowski skatulyáját. Mert minden nagy írónak kell skatulya, hogy végre ne mozogjon, ne moco-rogjon, maradjon nyugton, és békén túrje, hogy az elmészek kedvükre elemezzék, szétszedjék és összerakják, talpáról feje tetejére állítsák és vizont. Bukowski a „dirty realism”, vagyis a mocskos realizmus dobozába került. Egyébiránt nyugodtak lehetünk, mert Charles meglehetősen jeles társaságban tölti skatulyalétét, s egészen bizonyosan nem unatkozik: a minimalista Raymond Carverrel, az ördögszakértő Cormac McCarthyvel és a *Piszkos havannai trilógia* szerzőjével, Pedro Juan Gutiérrezvel. El tudom képzelni ezeket a csávókat együtt Kánonország tengerpartján... Viszkit vedelnek a Nagy Kékség Kricsmiben, közben csajokat hajkurásznak, kártyáznak, néha elugranak egy kuplerájba, esetleg a lovira, vadászni vagy pecázní, este benéznek Hemingway Papához egy daiquiríre, amit személyesen a Mester kever nekik dupla adag rum hozzáadásával. Azt hiszem, szívesen lazulnák velük egy hosszúhétvégét.

Szóval Bukowski, a vén kujon meghalt, és végre azt csinálhatnak vele, amit csak akarnak. Ő, aki körön kívüli Arlequinként röhögte-gúnyolta a kegyetlen és álszent világot, aki soha nem tudott nyugton maradni, tartozni valahová, beállni a sorba, most végre a helyére került. Hála a kanonizáló irodalomtudománynak, most végre biztonságban van. Ahogy egész életében soha nem volt. Mondjuk erről is megvolt a mocskos vénember véleménye: „Biztonságban? A börtönben legfeljebb, ott van biztonságban az ember. Jó pár négyzetméter, és még laktört sem kell fizetni, se rezsit, se jövedelemadót, se gyerektartást. Nem kell levizsgáztatni az autót. Nem büntetik meg az embert ittas vezetésért. Nem veszít a lóversenyen. Ingyenes az orvosi ellátás. Kellemes, azonos érdeklődésű társaság. Templom. Seggbe kúrás. Ingyenes temetés.”

Tudta miről beszél, ismerte a sített, de a hajléktalanszállókat, az éjszakai parkok padjait is. Volt gyári munkás, árupakoló, tologatott fagyott halas konténereket, cipelt legyilkolt marhákat, szedett-vedett alakok társágában zötykölődött ide-oda a két part között a vonaton, kutyatáp-
8 üzemekben dolgozott, egy ideig pedig kidobóként kereste a sörrelalót egy texasi kupiban. Később beállt a Los Angeles-i postahivatalhoz, nappal melózott, este bekapcsolta a rádiót, keresett valami klasszikus zenét, és hat sör, valamint fél liter vizski társágában hajnalig verseket kopogott Royal típusú írógépén. És regényeket. Meg novellákat. Nem érdekelte az irodalom. Csak az írás.

15 évet húzott le postásként. Kétségkívül ő a legnagyobb író a postások között, és a legkiválóbb postás az írók között. Ne áltassuk magunkat, nincsenek véletlenek. Angyal (görögül „angelosz”) annyi, mint hírnök. Vagyis postás. Charles-Károly tehát annak a Gábrriel-Gábor arkangyalnak a kollégája, aki maga is jeles (isteni) postás: Lukács szerint Zakariás papnak ő viszi a hírt Keresztelő János születéséről, és Máriát is ő látogatja meg Názáretben, hogy közölje vele Jézus születését és messiási hivatását.

Az amerikai angyal a posta után már csak a piálásnak, a kurváknak és az írásnak élt. Ez a szélhámós nemcsak az élők világát baszta át, de a halált is át akarta. Ez volt a terve: „Gondoljanak csak bele: 80 évesen megdugni egy 18 éves lányt. Ha valahogyan át lehet verni a halált, hát akkor így.” Sajnos, ez nem jött össze neki, 1994. március 9-én, San Pedróban Bukowskival végez a leukémia, hat évvel korábban a tervezettnél. Ám Darida kolléga szerint az ügy bonyolultabb, mint gondolnánk: „...azért ne vegyünk rá mérget, hogy (Charles) mégsem verte át végül az elmúlást. Simán el tudjuk képzelni, hogy mostanság Lady Halálról tépi le a kombinét, ha nagyon rátör a másnaposság.”

A semmitől délre novellás kötet, 29 történet. Az elbeszélések cirka felében ugyanazzal a lepukkant csajozógép Henry Chinaskival találkozunk, mint a nagy Bukowski-regényekben (pl. a *Nőkben* vagy a *Postában*). Ezek az írások simán beilleszthetőek lennének a regényekbe egy-egy fejezetnek: szubzéro sztorik, Chinaski az égvilágon semmi mást nem csinál, csak vedel és nőzik, hol másnapos, hol részeg. A Chinaski-naplók mégis letehetetlen olvasmányok. Bukowski bebizonyítja, hogy a legmélyebb, legszánalmasabb, legsoványabb létben ugyanúgy megtörténik az élet, mint a legmagasabb, legteljesebb, legkalandosabb szférában. Szerelem és halál, boldogság és szenvedés, bűn és bűnhődés, megváltás és elkárhozás az osztályrésze mindenkinek ezen a földi pályán, s nincs ez másképpen a lóversenypályák, koszos kocsmák és mocskos bérlemények világában sem. Monte Cristo grófja ezer

kalandon át ugyanazt a létet éli végig, mint Chinaski, aki lehetőleg ki sem mozdul a négy fal közül, hacsak nem lovira vagy italboltba kényszerül menni vagy nem jön házhoz a kurva. Ahogy Nick Belane, L. A. legjobb magánhekusa (akit egy nap felkeres Lady Halál) mondja a *Ponyvában*: minden ember arra született, hogy meghaljon. S mi az élet? Lötyögés és várakozás. 9
„Az ember várja a vonatot. Vár egy pár hatalmas mellre egy augusztusi éjszakán valamelyik vegasi hotelben. Vár az egérre, hogy énekeljen. Vár a kígyóra, hogy szárnyat növeessen. Lötyög és vár.”

Babits írja az első novellistáról, Boccaccióról, hogy mennél alacsonyabbra száll témájával, annál inkább otthon érzi magát. Bukowski – hatszáz évvel később – nem különben. Megírja aranyérének történetét, szeszes szexeit lecsúszott lotyókkal, mocskos kocsmái vécékbe ka-lauzol, elátkozott szerencsejátékosokkal, gyilkos hajléktalanokkal, piás bokszolókkal kujtorgunk a setét Los Angeles-i éjszakában. Dante óta nem volt a világirodalomban ennyi gonosz, bosszúálló, égetnivaló, hisztérikus és züllött bestia, mint Bukowskinál, és ennyi szenvedés is csak kevés szerzőnél: „mindenki szenved, egyfolytában, még azok is, akik úgy csinálnak, mintha nem szenvednének”.

Tiszta, egyszerű, őszinte, nyers, kegyetlen és bölcs próza Bukowskié. Jack London, Hemingway és Faulkner egy lavór romlott örületben áztatva. A Buk-kozmoszban Hem Papát péppé verik a ringben, az Ördög elszabadul ketrecéből, hogy mindenki piáját és nőjét lenyúlja, kannibálok randalíroznak, vén pankrátorok pofozkodnak, férfiak és nők tépik szüntelenül egymás lelkét, vagy csak ülnek némán egy bárpultnál, vedelnek és arra várnak, hogy a szálkák felkússzanak a szívükbe. Hogy végre vége legyen ennek a szörnyű rémálomnak.

Lötyögnek. És várnak. Az utolsó bestiára, Lady Halálra. Ahogy mindannyian.

Új Forrás 2011/1 – Cserna-Szabó András: Károly arkangyal és Lady Halál
Bukowski novelláiról

Esterházy Marcell:
atelier_bp (2007–2010),
fotó, 30 x 40 cm

